

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ

پژوهش نظری و کاربردی پیرامون
ناسرواری و ادبیات

برج

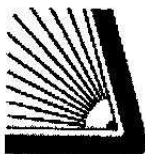
رقیه رستم پور ماح

عضو هیئت علمی دانشگاه الزهراء

مریم غلامی

حسین الیاسی

دانشجوی دکتری زبان و ادبیات عربی

انتشارات نظری

سرشناسه	سلیمان خالد
عنوان و نام پدیدآور	پژوهشی نظری و کاربردی پیرامون ناسازواری و ادبیات/ ترجمه رقیه رستم پور ملکی (۱۳۴۷)، مریم غلامی (۱۳۶۵)، حسین الیاسی (۱۳۶۷)
مشخصات نشر	تهران: انتشارات نظری ۱۳۹۵
مشخصات ظاهری	۱۲۰ ص
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۲۸۹-۴۹۶-۰
وضعیت فهرست‌نویسی	فیا
موضوع	ادبیات عرب - قرن ۲۰ - تاریخ و نقد
موضوع	درویش، محمود، ۱۹۴۱-۲۰۰۸ - نقد و تفسیر
موضوع	محفوظ، نجیب، ۱۹۱۲-۲۰۰۶ - نقد و تفسیر
موضوع	ربوس، سعدالله، ۱۹۴۱-م - نقد و تفسیر
موضوع	تضاد در ادبیات - شعر عربی، فلسطین، قرن ۲۰ - تاریخ و نقد
موضوع	نمایش، عربی - قرن ۲۰ - تاریخ و نقد
رده بندی کنگره	۵۴۱.۵۴۱۵۵ PJA
رده بندی دیویی	۲۷۰.۹
شماره کاتالوژی ملی	۴۳۷۵۴۴۶

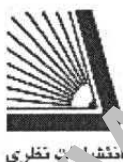
نام کتاب : پژوهشی نظری و کاربردی پیرامون ناسازواری و ادبیات

ترجمه : رقیه رستم پور ملکی - مریم غلامی - حسین الیاسی

ویراستار: دکتر مینا عربی

نوبت چاپ : اول - ۱۳۹۷

شمارگان : ۵۰۰

«کلیه حقوق مادی، چاپ و نشر مخصوص و محفوظ ناشر می‌باشد»

دفتر مرکزی : تهران، خیابان ولی عصر (عج)، خیابان سید جمال‌الدین اسدآبادی (یوسف آباد)

نیش خیابان فتحی شقاقی، جنب بانک انصار، پلاک ۳۲، طبقه ۲، واحد ۱۷

info@nashrenazari.com

www.nashrenazari.com

همراه: ۰۹۱۹۰۱۲۹۴۵۵

تلفن: ۸۸۱۰۲۷۷۵

قیمت : ۲۰۰۰۰۰ ریال

فهرست مطالب

۷..... مقدمه مترجم

۸..... مقدمه مؤلف

فصل اول: نظریه ناسازواری

۱۴..... تعریف اصطلاح

۲۰..... سیر تحول اصطلاح ناسازواری

۲۴..... اصطلاح ناسازواری، تراژد نقدی عربی

۲۸..... انواع ناسازواری

۳۰..... ناسازواری لفظی

۳۴..... ناسازواری نمایشی

۳۷..... ناسازواری رمانسی

۴۰..... کارکرد ناسازواری

فصل دوم: ناسازواری و شعر (محمود درویش)

۴۵..... انگیزه‌های ناسازواری در شاعر

۵۴..... تکنیک ناسازواری در شعر درویش

فصل سوم: ناسازواری و رمان رمان حضرت محترم

۷۳..... نجیب محفوظ

فصل چهارم: ناسازواری و نمایشنامه (طقوس الاشارات والتحولات)

۹۷..... سعدالله ونوس

۱۱۶..... منابع عربی

۱۱۷..... منابع لاتین

www.ketab.ir

مقدمه مترجم

سپاس خدای را که سخنوران، در ستودن او بمانند و شمارندگان، شمردن نعمت‌های او ندانند و کوشندگان، حق او را گزاردن نتوانند، و سلام و دورد بر خاتم انبیاء محمد مصطفی - صلی الله علیه وآله - و خاندان پاک و مطهر ایشان، هم‌آنان که وجودمان وام‌دار وجود پاکشان است.

کتاب حاضر ترجمه کتاب "المفارقة والادب، دراسات فی النظرية والتطبيق" (۱۹۹۹)، نوشته دکتر خالد سلیمان استاد دانشگاه یرموک اردن می‌باشد. در پی احساس نیاز به آشنایی با آثار نویسندگان جهان عرب در خصوص ناسازواری به زبان فارسی برآن شدیم تا کتابی در این زمینه ترجمه کنیم. پس از مطالعه چندین کتاب در این زمینه و مشورت با اساتید متخصص در ادبیات، مصمم به ترجمه این کتاب گرفته شد.

نویسنده این کتاب، ناسروارح را ابتدا به صورت نظری و با استفاده از منابع اصیل در این زمینه بررسی کرده است، سپس نظرات مطرح شده را به طور کاربردی در زمینه‌های مختلف ادبیات مانند شعر، رمان، و نمایشنامه به کار بسته است. بنابراین جامع بودن کتاب در بررسی ناسازواری‌های ادبی از یک سو، و در سوی دیگر مؤلف کتاب که از اساتید برجسته ادبیات و نقد معاصر در دانشگاه یرموک است ما را بر آن مجسم کرد.

به جهت امانت‌داری و توصیه نویسنده در ترجمه دقیق کتاب، هیچ‌گونه دخل و تصرفی در روند ترجمه صورت نگرفته، و تنها کتاب از زبان عربی به زبان فارسی ترجمه گردیده است.

در پایان بر خود لازم می‌دانیم از نویسنده کتاب دکتر خالد سلیمان به خاطر اجازه ترجمه کتاب ارزشمندشان تشکر نماییم، همچنین از همه کسانی که ما را در انجام این پروژه یاری نمودند کمال تشکر را داریم. امید است این کتاب بتواند کمکی در ترویج تکنیک‌های معاصر در حوزه مطالعات زبان‌شناسی و ادبیات نماید، و مورد استفاده علاقه‌مندان به ادبیات معاصر قرار گیرد.

مقدمه مؤلف

این کتاب حاصل پژوهش‌هایی است که از آغاز دهه نود در موضوع "ناسازواری و ادبیات" به آن پرداخته‌ام. با توجه به کمبود پژوهش‌های عربی مرتبط با موضوع در مقابل پژوهش‌های غرب، آن را به عنوان محور اصلی بحث انتخاب، و در پژوهش‌های کاربردی و نظری به مثابه یک تکنیک زنده و پویا به کار بستم.

از آغاز بررسی‌ها بر آن شدم تا این طرح این‌گونه برنامه‌ریزی شود: فصل اول که به طور کلی شامل مباحث نظری می‌باشد، اصطلاح ناسازواری، سیر تحول تاریخی اصطلاح در تراث نقدی عرب، سپس مهم‌ترین انواع ناسازواری و کارکرد آن در اثر ادبی را بیان می‌دارد. در عین حال، ریشه‌های اصطلاح ناسازواری را در تراث نقدی عرب فراموش ننموده و روشن شد که این اصطلاح هر چند در قالب اسامی مختلف، اما ناقدان قدیم به آن پرداخته، و توجه ویژه‌ای نسبت به آن مبذول نکرده‌اند. نیک می‌دانم که موضوعات مطرح شده در این فصل مجالی گسترده برای پژوهش‌های متعدد فراهم خواهد ساخت که مقصود من، برای طرح موضوع پژوهش‌های جدید را برآورده می‌سازد. و خود نیز این شیوه را در پژوهش‌های کاربردی که پس از مباحث نظری می‌آید به کار بسته‌ام.

در فصل دوم شعر محمود درویش که از مشهورترین شاعران معاصر عرب می‌باشد مورد بررسی قرار می‌گیرد؛ به این ترتیب که انگیزه‌های ناسازواری نزد درویش، و بارزترین انواع ناسازواری در شعر وی را بیان، و در نتیجه مشخص می‌شود که درویش نسبت به ناسازواری و نقش پررنگ آن در متن ادبی علم و آگاهی داشته است. و این امر در اولین دیوان‌های وی نیز مشهود می‌باشد. در نهایت این فصل با بیان این که ناسازواری در شعر درویش منحصر به اسلوب بلاغی و زیبایی‌شناختی در متن نیست، بلکه تکنیکی فنی است که بسیاری از قصائد وی بر آن بنا شده، پایان می‌پذیرد.

در فصل سوم رمان نویس پر آوازه عرب نجیب محفوظ انتخاب شد، سپس نقش و جایگاه ناسازواری را از حیث کارکرد آن در ظهور زبان رمان وی و رویدادهای اصلی در رمان، که ناسازواری در آن عنصری اساسی است و موجب انسجام و پیوستگی ساختار رمان می‌شود به وضوح بیان گردید.

فصل چهارم نمایشنامه سعد الله ونوس با عنوان "طقوس الاشارات والتحويلات" را مورد بررسی قرار می‌دهد، و چگونگی اتخاذ ساختار ناسازواری در دو سطح رویداد و شخصیت در این نمایش‌نامه روشن می‌گردد.

بررسی موضوع ناسازواری به تعبیر میویک تا حدودی شبیه به دست‌یافتن به سراب است؛ و سبب این است که ناسازواری در متن ادبی واضح و روشن است، اما به محض نزدیک شدن به آن دچار تغییر و تحول در شکل می‌شود. دست‌یافتن به تفسیر مه‌آلود مفهوم آن ادبی ساده‌تر از دست‌یافتن به خود ناسازواری است؛ چرا که نمونه‌های ناسازواری و انواع آن معمولاً با عناصر دیگری که در تعاریف ناسازواری و مفهوم آن وارد می‌شوند در هم تنیده است، و بسیاری از نکته‌های گوناگون و مرتبط به این امر اشاره دارد که انواع ناسازواری را می‌وان از رایای متعدد مورد تعریف و بررسی قرار داد.

این مفهوم گاه با هجاء گاه مسخریه مرتبط می‌باشد. برخی از پژوهشگران عرب از ناسازواری Irony به تمسخر تعبیر کرده، و عده‌ای دیگر آن را به پدیده‌های کمدی غریب و خنده‌داری که گاه با تراژدی نیز در هم تنیده می‌شود، ترجمه کرده‌اند.

ناسازواری هنر بیان کلامی است بدون آنکه واضح و صریح باشد، و این امر ارتباط بسیاری با مهارت و ذکاوت و نکته‌سنجی مخاطب دارد همچنان عملی ذهنی است که بیش از آن که به حواس نزدیک باشد به عقل نزدیک است، بنابراین ذهن خودآگاه نزدیک‌تر از ذهن ناخودآگاه است.

ادبیات معاصر به گفته ادیبان پژوهشگر سراسر ناسازواری است و نسبت به گذشته کاربرد بیشتر و کامل‌تری از آن را دربردارد. به همین دلیل توجه ناقدان را بیشتر جلب کرده به طوری که به کنکاش و بررسی آن در دوره معاصر و بازیابی آن در گذشته می‌پردازند و این امری است که پژوهش حاضر نیز در صدد آن است.

د. خالد سلیمان

العین - ابوظبی